

i poble veí de Gandia, de PINNA PASCUARIA perquè hi duïen a péixer el bestiar; *Alanar*, variant de *Alanaria* (vol. I, 38); mall. *Llombars* LUMBARIOS (en lloc del val. *Llombai*); *Palumbar* o *Colombar* en el *Rept.* de Mall., vars. de *Palumber*, -airs (LUMBARIOS, com hem mostrat en el vol. I, 184-5 i 110). Veg. encara, infra, els art. *Clariano* (GLAREARIUM) amb dissimilació -aro > -ano; *Bedrano* < PETRARIUM > *Vedrà* a Eivissa. Veg. més sobre tot això en E. T. C. II, 155; i *EntreDL*, 100-1.²

És possible, i en part ben versemblant que el NL *Caro* aplicat a roques es vagi repetir en altres zones més mossàrabs. A la llista d'afr. del te. de Morella, a. 1250, figura un rocater dit «pena del Carro» (BSCC 15 xv, 116), i com que en docs. d'aquest temps sovint es posa -r- per -rr- i viceversa, i no es concep gaire que una carena de roques rebés nom de 'carruatge', per una part és segur que no es refereix al *Caro* de Tortosa, que és uns 60 k. més a l'OSO.; però com que és l'afr. entre Palanques i Castellote, havia de ser la gran serra que separa la conca del riu Bergantes de la del Guadaloque, que és penyalosa de debò.

De la illa de la punta del Cap de Cullera, en deien, d'antic, «escull de *Caro* o illa dels Pensaments» (em deia l'erudit cullerà Giner i Perepérez, xxxi, 71): potser, doncs, un *quer* o penyal que causava preocupació o «pensament» als navegants.³

No ens refiem tant d'un hapax del *Rept.* de Mallorca: una «cària *Caro*» en el te. antic de Petra (Bof. 97), car pot tenir raó Quadrado (471) en sospitar que el nom d'aqueixa alqueria sigui una forma plural del mot àrab que ha donat *alqueria*; caldria que fos un error de còpia per *cora* (el plural conegut) ço que no és gaire planer.⁴

En conclusió de (A): *Caro* muntanya voltada de penyals, d'un ús col·lectiu del pre-romà *CARIUM 'rocassa' (*DECat* VI, 927 ss.) amb la reducció de -ARIU a -aro, pròpia de grans sectors del mossàrab.

Heus aquí, doncs, una etimologia que se sosté irreprotxablement tant des del punt de vista de la naturalesa del lloc, com pel bon coneixement de l'etimon i la seva freqüència en la nostra toponímia, i per una evolució fonètica ben documentada en la rodalia de *Caro*. Però degut a un bon costum metòdic no me'n vaig acontentar, mirant si hi havia una altra etimologia possible.

B) En nota a *EntreDL* (p. 101) suggereixo: «Sota el gran cim hi ha la *Cova Caro* --- és possible que es tracti, doncs, de *caro* (~ *careu*) del gr.-ll. CARABUS 'espècie de mussol o duc'. Aquests sovint s'aixopluguen en coves. El cim de *Caro* hauria pres nom del d'una cova». En el *DECat* II, 581b1-5 exposo aquesta altra etimologia, prenent ocasió de l'article *caro*, que dedico a aquest nom del mussol; si bé aquí també deixo oberta la porta per a l'etimologia A. El que m'ho va suggerir més és que en l'anfractuosa vall de Xaraco, sota i no lluny (1 k.) del Mondúber, hi ha la *Cova del Caro*, sota una penya (un «picacho» digné l'inf., xxxii, 60

192.8), i com que al te. de Pego, vaig recollir el Barranc del *káro* (xxiii, 110.21), pensava que també els barrancs poden pendre nom d'un mussol o òliba.

El que hi induïa més en tals casos era l'ús amb article, «el Caro», que ja dóna a entendre un apel·latiu encara viu com el nom del mussol (i no hi ha indicatiu que aquí s'hagi aglutinat un antic art. *al-karo*, no essent arabisme).

En canvi el nom a Tortosa és sempre sense article, i no sols el nom de la muntanya sinó també el de la *kəba káro*, sense article, i allí vaig oir la *kóba káro*. Tampoc era ben exactament que fos sota el cim de Caro: a Carlares m'explicaven que és pujant de la *Caramella* cap als *Pallers* (1934), que és més a l'O. que els vessants de Caro, i potser més aviat (car ells suprimen la *de* unitiva), amb la «*Cova de Caro*», volien dir la cova del camí que va cap a Caro. D'altra banda com que els de Xaraco i de Pego són també en paratges molt rocosos, igual se'ls pot imposar l'etimon CARIUM 'quer, rocassa'.

En conclusió l'etim. B està molt menys fonamentada, i és més discutible que A. No dubto ara a donar la preferència a *CARIUM.

Per acabar recolliré una sospita possible, si bé amb fonaments defectuosos i no pas aplicable a Caro, però que pot interessar als estudiosos locals tortosins. El geògraf àrab Al-Himyarí (Ss. XIII-XV) parlant de Tortosa diu que a l'Est de l'*al-qasaba* de Tortosa, troba el *ġábal al-kábf* «qui est une montagne dénudée» explica Léxi-Provençal alludint a una *musalla* o oratori a l'aire lliure (p. 151, text àrab, p. 144.9). Però no tindria gaire versemblança suposar que *kábf* sigui error de còpia per *karo*, car el *b* no s'assembla gens a un *r*, ni el *f* a un *wau*. *Caro* és a l'Oest, no pas a l'E., i no és muntanya pelada (deu voler dir el Coll de l'Alba que és en aquella direcció i no és boscos). I tampoc crec que *kábf* sigui aquí NL pròpiament: és un mot àrab viu i conegut amb el sentit de 'caverna', 'precipici' (potser, doncs, un avenc o cova), com tants que n'hi ha entorn de Tortosa.

¹ El que coincideix amb la «cara» és més aviat la *Tossa de Rei*, més al NE., que no pas *Caro*. — ² En el mossàrab de *RMa fogar*, apareix com a glossa, en l'acc. 'foguer, la pedra d'encendre foc' aclarint una frase àrabiga, explicada en llatí per «excutere ignem» (p. 374) (doncs moss. -ar = cat. -er). — ³ És tan prop Cullera de Sueca, que això em va recordar una pda. que allí m'anomenaren: «a *Caro*» (xxxii, 27); però no hi comptéssim, car si a Sueca hi ha un «establiment, casa i camí de *Caro*» (ja. S. XIX, segons F. Cortés, xxxi, 35), també hi ha *Casa de Caro* entre Algemesí i Sollana, que «és de la Marquesa de *Caro*» em diuen (xxxii, 51), i els títols nobiliaris van tan barats en l'Espanya del S. xx, que poden haver fet marquès qualsevol castellà de cognom *Caro*. — ⁴ *qóra* és el plural conegut, si bé és cert, que hi ha hagut altres formes de plural en aquest mot (Dozy II, 341 registra també *qirā*, *qarājt*, i *qarāja*). Aquesta alqueria va citada entre Llanaira i Ariany. El que pot donar la raó a Quadrado és que d'entre